Joi, 15 septembrie 2022

P9_TA(2022)0321

Încălcări ale drepturilor omului în Uganda și Tanzania asociate cu investițiile în proiecte legate de combustibilii fosili

Rezoluția Parlamentului European din 15 septembrie 2022 referitoare la încălcările drepturilor omului din Uganda și Tanzania asociate cu investițiile în proiecte legate de combustibilii fosili (2022/2826(RSP))

(2023/C 125/06)

Parlamentul European,

— având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Uganda și Tanzania,

— având în vedere Orientările UE cu privire la apărătorii drepturilor omului, precum și Orientările UE în domeniul drepturilor omului privind libertatea de exprimare online și offline,

— având în vedere Declarația universală a drepturilor omului (DUDO) din 1948, la care Uganda este parte semnatară, în special articolul 9,

— având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (PIDCP) din 16 decembrie 1966, ratificat de Uganda la 21 iunie 1995, în special articolul 9, care garantează dreptul de a nu fi arestat sau reținut arbitrar,

— având în vedere Declarația privind dreptul și responsabilitatea indivizilor, grupurilor și organelor societății de a promova și proteja drepturile omului și libertățile fundamentale universal recunoscute, cunoscută și sub numele de Declarația ONU privind apărătorii drepturilor omului, adoptată la 9 decembrie 1998,

— având în vedere Acordul de la Paris, adoptat la 12 decembrie 2015 la Paris, în urma celei de a 21-a Conferințe a părților la Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice și semnat la 22 aprilie 2016 de toate statele membre ale UE, precum și de Uganda și Tanzania, printre alte state,

— având în vedere Strategia comună Africa-UE,

— având în vedere rezoluția adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 28 iulie 2022, care a fost votată de 161 de țări, inclusiv de toate statele membre ale UE, și care declară că accesul la un mediu curat și sănătos este un drept universal al omului,

— având în vedere articolul 144 alineatul (5) și articolul 132 alineatul (4) din Regulamentul său de procedură,

A. întrucât la proiectul de dezvoltare a lacului Albert participă mai mulți parteneri – compania petrolieră multinațională franceză TotalEnergies (Total) ca investitor principal, precum și China National Offshore Oil Corporation (CNOOC), Compania Națională a Petrolului din Uganda și Tanzania Petroleum Development Corporation (TPDC); întrucât producția realizată în cadrul proiectului va fi livrată în portul Tanga din Tanzania prin intermediul unei conducte transfrontaliere, conducta petrolieră din Africa de Est (EACOP); întrucât EACOP a fost lansată la 1 februarie 2022 și este planificată să fie finalizată până în 2025; întrucât Total a inițiat două proiecte majore de explorare a petrolului în Uganda, unul dintre acestea fiind proiectul Tilenga, care va implica activități de forare în zona naturală protejată Murchison Falls;

B. întrucât se preconizează că fazele de construcție și de exploatare vor avea și mai multe efecte negative grave asupra comunităților din zonele în care se va realiza extracția petrolului și în care vor fi amplasate conductele, periclitând inclusiv resursele de apă și afectând în mod iremediabil mijloacele de subzistență ale fermierilor, ale pescarilor și ale proprietarilor de întreprinderi din domeniul turismului care depind de resursele naturale bogate ale regiunii; întrucât instalațiile offshore ale EACOP de pe coasta Tanzaniei vor fi construite într-o zonă cu risc ridicat de tsunami, punând în pericol zonele marine protejate; întrucât aceste riscuri au fost constatate de Comisia pentru Evaluarea de Mediu din Țările de Jos în „Analiza consultativă a rezultatelor evaluării impactului social și de mediu prezentate din nou cu privire la EACOP”, subliniindu-se în special faptul că tehnica propusă pentru traversarea apei și a zonelor umede (șanțuri deschise) are potențialul de a provoca efecte negative semnificative, în special în zonele umede;

C. întrucât informațiile care au fost deja raportate arată că riscurile asociate cu exploatarea câmpurilor petrolifere și cu dezvoltarea infrastructurii aferente conductei, precum și consecințele acestor activități sunt imense, ele fiind documentate în mod exhaustiv în numeroase evaluări ale impactului realizate cu participarea comunității și în studii ale unor experți independenți; întrucât se preconizează că proiectul va pune în pericol mai multe rezervații naturale și habitate; întrucât, în pofida anunțării de către partenerii din cadrul proiectului a beneficiilor economice și în materie de ocupare a forței de muncă ale acestuia, numeroși cetățeni și mai multe organizații ale societății civile din Africa de Est continuă să își exprime opoziția fermă față de construirea conductei și față de proiectele conexe, susținând că impactul acestora asupra comunităților locale și a mediului constituie un risc disproporționat în raport cu beneficiile;

D. întrucât cea mai mare parte a producției planificate în cadrul acest proiect petrolier la scară largă va fi extrasă și vândută după 2030; întrucât extracția petrolului în Uganda ar genera, anual, până la 34 de milioane de tone de emisii de dioxid de carbon; întrucât Agenția Internațională a Energiei (AIE) a avertizat într-un raport din 2021 că limitarea încălzirii globale la 1,5 °C pentru a preveni efectele cele mai distructive ale schimbărilor climatice ar necesita încetarea imediată a dezvoltării de noi proiecte de exploatare a petrolului și a gazelor; întrucât mai mulți experți din domeniul mediului și al climei au evidențiat o serie de deficiențe critice ale acestor evaluări ale impactului social și de mediu, considerând că este inevitabil „să apară scurgeri de petrol pe parcursul întregii durate de desfășurare a proiectului legat de EACOP”;

E. întrucât, în comunicarea lor din 24 ianuarie 2022, cei patru Raportori speciali ai ONU privind situația apărătorilor drepturilor omului își exprimă îngrijorarea cu privire la cazurile de arestare, intimidare și hărțuire judiciară a apărătorilor drepturilor omului și a membrilor organizațiilor neguvernamentale (ONG-urilor) care își desfășoară activitatea în sectorul petrolului și al gazelor din Uganda; întrucât s-a raportat că diverși apărători ai drepturilor omului, jurnaliști și reprezentanți ai societății civile au fost ținta urmăririi în justiție, a intimidării și a hărțuirii, printre aceștia numărându-se și Maxwell Atuhura, apărător al drepturilor omului în domeniul mediului și responsabil local în Buliisa pentru ONG-ul Africa Institute for Energy Governance, care a fost victima unei încălcări a proprietății și a arestării arbitrare; Federica Marsi, jurnalistă italiană, arestată arbitrar la 25 mai 2021; Joss Kaheero Mugisa, președintele ONG-ului Oil and Gas Human Rights Defenders Association, care a petrecut 56 de nopți de închisoare fără a fi fost condamnat de o instanță judecătorească; Robert Birimuye, liderul grupului de persoane afectate de proiectul EACOP în districtul Kyotera, care a fost arestat în mod arbitrar; Yisito Kayinga Muddu, coordonator al organizației COTFONE – Community Transformation Foundation Network, căruia i-a fost încălcată proprietatea – domiciliul și biroul – în aceeași zi; precum și Fred Mwesigwa, care a depus mărturie în procesul împotriva TotalEnergies în Franța și a fost ulterior amenințat cu moartea;

F. întrucât, începând din 2019, Total s-a confruntat cu acțiuni în justiție intentate în Franța, fiind acuzată că nu a pus în aplicare, în ceea ce privește proiectele Tilenga și EACOP și impactul acestora asupra drepturilor omului, un plan adecvat de vigilență care să acopere riscurile legate de sănătate, siguranță, mediu și drepturile omului, astfel cum prevede legislația franceză în temeiul principiului privind „obligația de vigilență”; întrucât, deoarece recursurile formulate de Total au fost respinse de Curtea de Casație franceză în decembrie 2021, cauza urmează să fie judecată pe fond, iar hotărârea este încă pendinte;

G. întrucât unei misiuni a delegației UE și ambasadelor Franței, Belgiei, Danemarcei, Norvegiei și Țărilor de Jos li s-a interzis să intre în zona petrolieră la 9 noiembrie 2021;

H. întrucât aproape 118 000 de persoane sunt afectate de aceste proiecte petroliere: locuințele unor persoane au fost distruse pentru a facilita construirea drumurilor de acces sau a instalației de prelucrare, altor persoane li s-au confiscat terenurile parțial sau în totalitate și și-au pierdut dreptul de utilizare liberă a proprietăților lor și, astfel, mijloacele de subzistență, fără plata prealabilă a unei compensații echitabile și adecvate; întrucât compensațiile plătite sunt adesea mult prea mici pentru a le permite agricultorilor ale căror terenuri au fost expropriate să cumpere terenuri comparabile pe care să își continue activitatea agricolă și întrucât nivelul redus al acestor compensații le afectează, prin urmare, în mod grav și, a priori, definitiv veniturile și condițiile de viață, astfel încât persoanele relocate nu mai pot obține venituri suficiente pentru a-și hrăni familiile, pentru a-și trimite copiii la școală sau pentru a avea acces la asistență medicală; întrucât drepturile comunităților indigene la consimțământul liber, prealabil și în cunoștință de cauză nu sunt respectate în conformitate cu standardele internaționale,

1. își exprimă profunda îngrijorare cu privire la încălcările drepturilor omului din Uganda și Tanzania care sunt asociate cu investițiile în proiecte legate de combustibilii fosili, inclusiv cu privire la încarcerarea ilegală a apărătorilor drepturilor omului, la suspendarea arbitrară a funcționării ONG-urilor, la pedepsele arbitrare cu închisoarea și la evacuarea a sute de persoane de pe terenurile lor fără compensații echitabile și adecvate; își exprimă îngrijorarea cu privire la cazurile de

Joi, 15 septembrie 2022

arestare, intimidare și hărțuire judiciară a apărătorilor drepturilor omului și a membrilor ONG-urilor care își desfășoară activitatea în sectorul petrolului și gazelor din Uganda; solicită autorităților să se asigure că apărătorii drepturilor omului, jurnaliștii și organizațiile societății civile își pot desfășura în mod liber activitatea în comunitățile aflate în pericol și solicită eliberarea imediată a tuturor apărătorilor drepturilor omului arestați în mod arbitrar;

2. invită guvernele Ugandei și Tanzaniei să inițieze măsuri concrete pentru a se asigura că standardele privind drepturile omului sunt respectate de către autorități și forțele de securitate și în cadrul politicilor aplicate; insistă, în special, ca UE și alți actori internaționali să își mențină și să își consolideze abordarea integrată și coordonată cu privire la Uganda, care include promovarea bunei guvernanțe, a democrației și a drepturilor omului, precum și consolidarea sistemului de justiție și a statului de drept și îndeamnă UE și statele sale membre să ridice aceste preocupări prin canale publice și diplomatice; îndeamnă guvernul ugandez să reautorizeze funcționarea celor 54 de ONG-uri care au făcut obiectul unor măsuri arbitrare de închidere sau suspendare și să acorde persoanelor care au fost strămutate fără a primi compensații echitabile și adecvate accesul la terenurile lor;

3. reamintește că peste 100 000 de persoane sunt expuse unui risc iminent de strămutare ca urmare a proiectului EACOP fără garanții adecvate privind acordarea unor compensații corespunzătoare; solicită ca persoanele evacuate sau cărora li s-a refuzat accesul la terenurile lor să fie despăgubiți prompt, echitabil și adecvat, astfel cum se prevede în Constituția Ugandei și astfel cum au promis întreprinderile; solicită autorităților să ia măsuri suplimentare pentru a despăgubi în mod adecvat persoanele în cauză pentru proprietățile și terenurile pierdute, să protejeze drepturile comunităților locale la sănătate, la mediul înconjurător, la mijloacele de subzistență și la libertățile civice și să ofere despăgubiri persoanelor afectate de operațiunile petroliere în ultimele decenii; invită ambele guverne să actualizeze legislația internă privind achiziționarea și evaluarea terenurilor și privind relocarea, pentru a se asigura că aceasta se aliniază la standardele regionale și internaționale, garantând inclusiv dreptul la consimțământ liber, prealabil și în cunoștință de cauză;

4. își reiterează apelul adresat autorităților ugandeze de a permite accesul liber, semnificativ și neîngrădit la zona petrolieră al organizațiilor societății civile, al jurnaliștilor independenți, al observatorilor internaționali și al cercetătorilor;

5. își reiterează apelul cu privire la adoptarea unei directive robuste și ambițioase privind obligația de diligență a întreprinderilor și a unui instrument internațional ambițios, obligatoriu din punct de vedere juridic, care să permită îndeplinirea obligațiilor în materie de drepturi ale omului, mediu și climă, astfel cum se subliniază în rezoluția sa din 10 martie 2021 conținând recomandări adresate Comisiei privind diligența necesară și responsabilitatea întreprinderilor ([1]);

6. invită UE și comunitatea internațională să exercite o presiune maximă asupra autorităților ugandeze și tanzaniene, precum și asupra promotorilor proiectelor vizate și a părților interesate, pentru a le impune să protejeze mediul și să pună capăt activităților extractive din ecosistemele protejate și sensibile, inclusiv de pe țărmurile lacului Albert, și pentru a garanta că aceștia se angajează să utilizeze cele mai bune mijloace disponibile cu scopul de a conserva cultura, sănătatea și viitorul comunităților afectate și să exploreze alternative în conformitate cu angajamentele internaționale în materie de climă și biodiversitate; invită promotorii proiectului EACOP din Uganda și Tanzania să soluționeze toate litigiile care ar fi trebuit soluționate înainte de lansarea proiectului și să ia în considerare toate riscurile menționate mai sus, care pun în pericol acest proiect; îndeamnă TotalEnergies să inițieze, cu un an înainte de lansarea proiectului, un studiu privind fezabilitatea unei căi alternative pentru a proteja mai bine ecosistemele sensibile și care fac obiectul unor măsuri de protecție și resursele de apă din Uganda și Tanzania, limitând vulnerabilitatea bazinelor hidrografice din regiunea Marilor Lacuri Africane, care este o resursă esențială pentru regiune, și să exploreze proiecte alternative bazate pe surse regenerabile de energie pentru o mai bună dezvoltare economică;

7. își exprimă îngrijorarea cu privire la influența economică tot mai mare a Chinei și Rusiei, în special în sectorul energetic; este preocupat, în acest sens, de interesul autorităților ugandeze de a dezvolta o centrală nucleară cu asistență din partea Rusiei; reamintește că lumea democratică a impus măsuri restrictive specifice împotriva întreprinderilor și entităților din Rusia, inclusiv a celor din sectorul energetic, ca răspuns la agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei;

([1]) JO C 474, 24.11.2021, p. 11.

8. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului, Comisiei, Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, Reprezentantului special al Uniunii Europene pentru drepturile omului, președintelui Republicii Uganda, președintelui Republicii Tanzania și președinților parlamentelor din Uganda și Tanzania.